

UDC 930.85 (4—12)

YU ISSN 0350—7653

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS

COMITE INTERACADEMIQUE DE BALKANOLOGIE
DU CONSEIL DES ACADEMIES DES SCIENCES ET DES ARTS
DE LA R.S.F.Y.

INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

BALCANICA

ANNUAIRE DE L'INSTITUT DES ETUDES BALKANIQUES

XXI

BELGRADE
1990

BALCANICA XXI, Beograd 1990, 1—411.

доноси доста новог у историји банкарства и кретању капитала, што би истраживачи, који се на овоме пољу националине и опште историје огледају, морали да имају у виду.

Књига нема јединствени закључак, али је на крају и на почетку, помоћу четири графичка прегледа, дат резиме онога што је од средине XIX века до I светског рата постигнуто у активности чешких новчаних завода, свих врста, у односу према другим корисницима у земљама ван чешке круне и ван оквира Аустро-Угарске, идући ка југоистоку и истоку. На првој скици дата је мрежа осигуравајућег друштва и банке »Slavia«, на другој је мрежа пословних банака и њихових филијала у иностранству, на трећој скици је афилијација чешких пословних банака ван земље и најзад приказ мреже експозитуре чешких пословних банака у иностранству. У последњој скици најјужније су тачке Трст и Опатија, у претходној Бео-

град — Софија — Букурешт, у другој по реду скици то је био Београд, а у првој за осигурање ослонац је створен у Љубљани — Загребу — Н. Саду — Сарајеву.

Сматрамо да је књига вредна пажње, утолико пре што овде наведени извори и њихова обрада нису довољно познати нашој научној јавности, и може помоћи истраживачима да своја истраживања лоцирају и на нова поља, мало захваћена до сада, што је допринело успешнијим истраживањима. Мали недостатак књиге је непостојање резимеа на неком од светских језика, што би такође било олакшање за многобројне истраживаче. На крају треба указати и на то да се студије ове врсте настављају у Чехословачкој и за период између два светска рата, о чему обавештава текст у *Études balkaniques*, 1988, IV (Academie bulgare des sciences).

Даница Милић

МЕЂУНАРОДНИ ОДНОСИ НА БАЛКАНУ

Eliza Campus, *State mici si mijlocii din centrul si sud-estul Europei in relatiile internationale* — Prima jumatate a secolului al XX-lea, Editura Politica, București 1988, 329

Др Елиза Кампус, водећи румунски историчар, аутор ове књиге, одавно је позната не само румунској и балканској већ и најширој међународној јавности по својим студијама и монографијама које третирају политичке односе балканских земаља. Она је добро позната и нашим историчарима стога што је узела учешће у више наврата на научним скуповима у нашој земљи, док је један број њених књига приказан на страницама часописа *Balcanica*.

Садашњом књигом угледни румунски историчар враћа се сво-

јим омиљеним темама али посматра догађаје из једне нове перспективе. Заправо, док је предмет истраживања сүзила само на међународне односе балканских земаља, дотле га је, с друге стране, проширила говорећи и о земљама које не припадају Балкану, али које су имале одређени утицај на судбину нашег полуострва, па, разумљиво, и наше земље. Нема смисла истицати да аутор у овој монографији даје много места својој отаџбини Румунији, али је исто тако важно да је посветила много пажње и оста-

лим земаљама, почев од Турске све до Мађарске, Аустрије, Чехословачке и Пољске. Разумљиво је да се не смеју заборавити ни игре великих сила тога времена у којима су биле принуђене да учествују и мале државе о којима аутор говори.

Иако у поднаслову стоји да је реч о политици прве половине XX века, може се слободно рећи да се монографија ограничава на другу, трећу и четврту деценију до почетка Другог светског рата.

Дело се састоји, поред увода (7—13), од пет поглавља. Неће бити наодмет да наведемо наслове свију поглавља у нади да ће заинтересовани кругови бити ближе упознати са предметом који аутор излаже у овој књизи. Прво поглавље (15—44) носи наслов „Историјски преглед прве половине XX века; карактеристичне црте и велики преображај у међународним односима“. Друго поглавље (48—73) дато је под насловом „Потврђивање малих држава. Увод у будуће догађаје“. Треће поглавље (74—134) носи наслов „Растућа улога малих и средњих држава Централне и Југоисточне Европе на подручје међународне политике. Од Версаја до Локарна“. Четврто поглавље (135—243) је: „Против концилијације, ревизионизма и фашизма. Од Локарна до Монреа (1925—1936)“. Пето, тј. последње поглавље (244—290) носи наслов „Последња настојања да се очува право у међународним односима (1936—1940)“.

Чак ако је реч о историчарима који су се озбиљно бавили овим периодом, чињеница је да ће ипак на страницама ове монографије наћи нешто ново, узимајући у обзир начин на који је предмет истраживања изложен.

Да не дужимо, указаћемо само на неколико важних момената којима аутор придаје веома велики значај и излаже их на више страница. Ту су: Велике силе и Мировна конференција у Паризу 1919—1920; Француски пројекат дунавске конфедерације 1920; Савез Мале Антанте, и посебно неке значајне одавке; Лоанска конференција 1922—1923; Локарнски пакт 1925; Бријан-Келогов пакт од 27. августа 1928, који су потписале различите државе уз извесне модификације; Балканске конференције 1930—1934); Ревизионистички пакт великих сила 1933; Балкански споразум 1934; Шпански грађански рат 1936, као и даљи међународни односи до Другог светског рата. Читалац ће у овој књизи наћи многе појединости које су до данас остале нерегистроване, а које ће умногоме употпунити наше знање о овој епохи.

Употребљена архивска грађа и литература наведена је при дну сваке странице, док индекс (313—329) имена, топонима, значајних уговора и организација омогућава лакше служење књигом. Три резимеа, прилично исцрпна, на енглеском (291—297), француском (298—304) и руском (305—311) језику могу да представе ову књигу оном кориснику који није вичан румунском језику.

Склони смо да верујемо да ће читаоци часописа *Balcanica* пожелети да се и лично упознају с књигом румунског аутора Елизе Кампус, која је саткана на основу објављене и необјављене архивске грађе и литературе која је до сада обрадила међународне односе прве половине нашег столећа.

Милан Ванку